

Kystverket

Konsekvensutredning fugl

Værøy Fiskerihavn

Værøy Kommune, Nordland

Kystsaknr.: 2022/1257

Oppdragsnr.: 52405779 Dokumentnr.: 52405779-RIM-REP-001 Revisjon: J02 Dato: 2026-03-03

Foto: Frode Johansen, Norconsult

Konsekvensutredning Fugl

Værøy Fiskerihavn

Oppdragsnr.: 52405779 Dokumentnr.: 52405779-RIM-REP-001 Revisjon: J02

Oppdragsgiver: Kystverket
Oppdragsgivers kontaktperson: Bjørn Konopka
Rådgiver: Norconsult Norge AS
Oppdragsleder: Robert Lervik
Fagansvarlig: Frode Johansen
Andre nøkkelpersoner: Torgeir Isdahl

Revisjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent
A01	07.11.2025	Til intern kontroll	FROJOH		
J01	18.11.2025	For bruk	FROJOH	TOISD	ROBLER
J02	03.03.2026	For bruk. Justert etter tilbakemelding fra KYV.	FROJOH	TOISD	ROBLER

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Sammendrag

Kystverket planlegger å forbedre innseilingen til Værøy, som i dag er utfordrende på grunn av grunner, skjær og krevende bølge- og vindforhold. Dette gjør det vanskelig for fartøy å anløpe havnen i dårlig vær, og flere velger derfor alternative havner. Tidligere har det vært gjennomført utdyping og reparasjon av moloer, men behovet for ytterligere tiltak er tydelig.

De planlagte tiltakene består av bygging av to nye moloer (øst og vest), utdyping av fire områder for å bedre adkomsten for større fartøy, samt utvidelse og oppfylling av eksisterende deponi for forurensete sedimenter. Deponiområdet reguleres til næringsformål, men fremtidig bruk er ikke avklart.

Værøy har et rikt fugleliv, med 243 registrerte arter, hvorav mange bruker øya som rasteplass under trekk. Flere rødlistede arter hekker eller bruker området, blant annet ulike måkearter, skarver, ender og vadefugler. Det er tatt ut fem delområder, som er vurdert for verdi og funksjon for fugl, fra indre havnebasseng til fjærområder og holmer/skjær rundt Seiklakken.

Når det gjelder konsekvenser for fugl og naturmangfold, vurderes det indre havnebassenget som forbedret for sjøfugl som søker ly for dårlig vær, noe som gir en positiv konsekvens. Småtjern Nedre Tyvnes påvirkes ikke direkte, men kan påvirkes i anleggsfasen. Tiltaket vil medføre stor negativ konsekvens for Røstnesvågen, da viktige næringsområder for fugl fjernes. Konsekvensen for fjærområdene ved Kvalneset er satt til noe negativ, da man risikerer tilslamming av området. For Seiklakken og omliggende havområder vil tiltaket medføre middels negativ konsekvens. Samlet vurderes det at tiltaket vil medføre middels negativ konsekvens for fugl.

For å redusere negative konsekvenser foreslås det flere avbøtende tiltak. Det anbefales å unngå anleggsarbeid i hekkeperioden for å ta hensyn til hekkende fugl, samt å bygge vestre molo før utdyping for å redusere tilslamming av omliggende områder. Det foreslås også å legge ut kunstige rev og steingrupper for å øke beiteressurser for fugl, og å tilrettelegge for hekking for utvalgte arter i selve moloen.

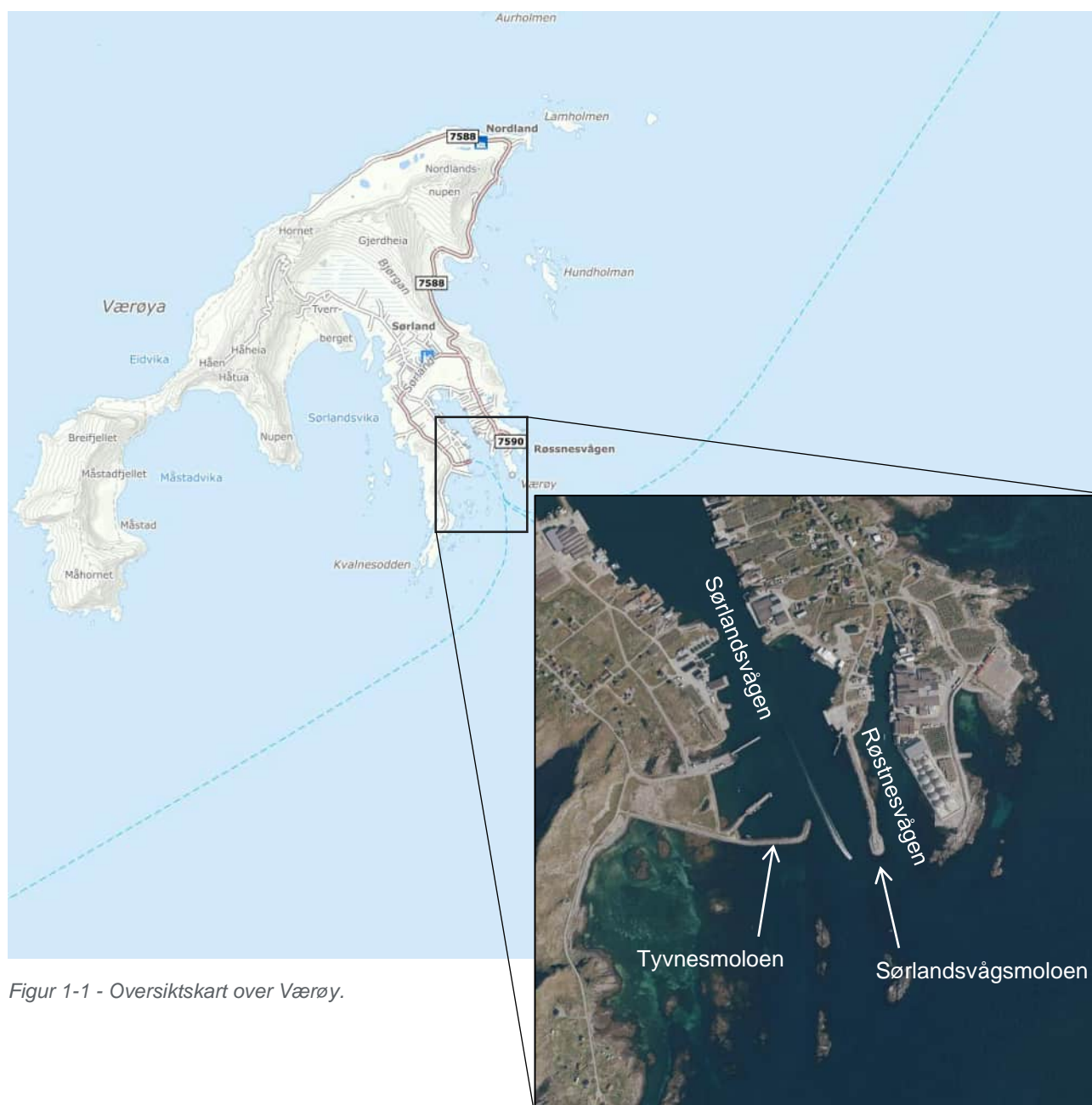
► Innhold

1	Bakgrunn	4
2	Tiltaksbeskrivelse	5
2.1	Utdyping	6
2.2	Molo	6
2.3	Deponi	6
3	Metode	7
3.1	Metode for utredning av klima- og miljøtemaer	7
3.2	Rødlistene for naturtyper og arter	10
4	Kunnskapsgrunnlag	11
4.1	Bruk av eksisterende kunnskap	11
4.2	Usikkerhet i kunnskapsgrunnlaget	11
5	Områdebeskrivelse og vurdering av verdi	12
5.1	Avgrensing av utredningens omfang	12
5.2	Overordnet beskrivelse av tiltaks- og influensområdet	12
5.3	Eksisterende kunnskap	14
5.4	Registreringer under befaringen	15
5.5	Økologiske funksjonsområder for fugl	16
6	Vurdering av påvirkning og konsekvens	27
6.1	Generelt om påvirkning av fugl	27
6.2	Påvirkning for delområdene	28
6.3	Samlet konsekvens for tiltaket	30
7	Kompenserende og skadereduserende tiltak	31
7.1	Avbøtende tiltak	32
8	Naturmangfoldloven kap. II	34
8.1	Bestemmelser om bærekraftig bruk	34
9	Vedlegg	36
9.1	Vedlegg 1 – verdikriterier og påvirkningskriterier for metodikken i M-1941	36

1 Bakgrunn

Kystverket skal forbedre dagens innseiling til Værøy. Innseilingen er i dag preget av grunner og skjær i innseilingen mot Sørlandsvågen og Røstnesvågen. Det er et utfordrende bølgebilde, og vindforholdene kan til tider være svært utfordrende. Summen av disse forholdene gjør farleden utfordrende å entre i dårlig vær, og flere fartøy velger andre havner å gå til.

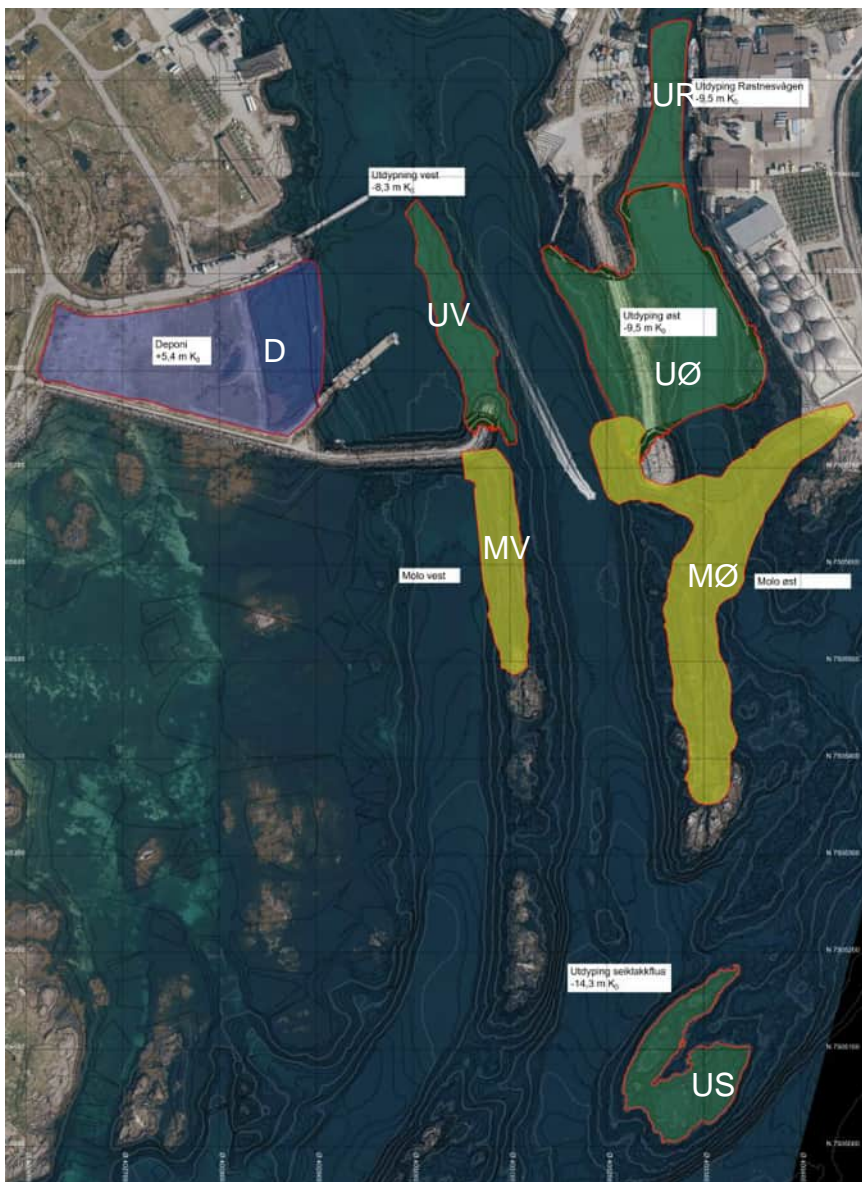
Sørlandsvågen ble tørrlagt og utdypet, og Røstnesvågen ble utdypet rundt år 2009. Tyvnesmoloen, og Sørlandsvågsmoloen er gamle, og Sørlandsvågsmoloen ble blant annet reparert etter stormen Berit i 2011, og utbedret med nytt molohode rundt 2017.

Figur 1-1 - Oversiktskart over Værøy.

2 Tiltaksbeskrivelse

De planlagte tiltakene deles inn i molo, utdyping og deponi. Molo skal sikre en tryggere innseiling for fartøy som anløper Værøy. Utdypingen skal generelt åpne og gi adgang for større fartøy, samt ta ned grunne partier som i dag kan oppfattes som begrensende ved anløp. Figur 2-1 viser oversikt over planlagte tiltak og deres navngivelser.

Figur 2-1: Tiltaksoversikt i Værøy havn.

Tegnforklaring

MØ = Molo øst

MV = Molo vest

UØ = Utdyping øst

UR = Utdyping Røstnesvågen

UV = Utdyping vest

US = Utdyping Seiklakkflua

D = Deponi utvidelse og oppfylling

2.1 Utdyping

Det skal utdypes i fire områder.

Seiklakkflua er et hinder for dagens innseiling i dårlig vær og lavvann, og tas ned slik at skip kan gå rett inn. Her det antatt utdyping i berg.

Utdyping øst, er ytre del av Røstnesvågen. Her skal deler av dagens Sørlandsvågsmolo og områdene innenfor tas ned og sikre ny innseiling til Røstnesvågen. Her er det utdyping i berg og løsmasser.

Utdyping Røstnesvågen. Det utdypes så langt inn mot kaier og konstruksjoner som mulig med tanke på geoteknisk og konstruksjonsmessig sikkerhet. Hvor langt nord i vågen det utdypes fastsettes i detaljprosjekteringen.

Utdyping vest, omfatter en bergrygg som strekker seg fra dagens Tyvnesmolo og nordover mot fergeleiet. Denne ryggen er i dag begrensende, med partier på bare -5.7 m seilingsdybde.

2.2 Molo

Det planlegges to nye moloer. Molo øst skal gå fra fyreiendommen og ut mot dagens molohode på Sørlandsmoloen, og deretter rett sør mot Seiklakkflua. Molo vest går fra dagens Tyvnesmolo. For begge moloer vil det være aktuelt med delvis tilrettelegging for ferdsel med molodekke og adkomst for Kystverkets maskiner for vedlikehold.

Moloen utformes med kjernemasse av lokal stein fra utdyping. Filtermasse kan knuses fra lokale utdypingsmasser eller hentes eksternt. Plastringsblokk hentes eksternt.

2.3 Deponi

Dagens deponi nord for Tyvnesmoloen ble etablert i forbindelse med tidligere utdypinger, og inneholder forurensede sedimenter. Det er planlagt en utvidelse av dagens deponi ut i havnebassenget i tråd med KPA, i tillegg til ytterligere oppfylling av dagens deponi.

Deponi reguleres til næringsareal, men det er ukjent hvilken aktivitet som skal foregå på området.

3 Metode

3.1 Metode for utredning av klima- og miljøtemaer

Konsekvensutredningen for fugl gjennomføres i henhold til metoden beskrevet i Miljødirektoratets veileder «Konsekvensutredninger for klima og miljø M-1941».

Metoden i M-1941 for det enkelte fagtema er delt inn i fem steg:

Steg 1: Inndeling i delområder

Steg 2: Vurdering av verdi i hvert delområde

Steg 3: Vurdere påvirkning for hvert delområde

Steg 4: Vurdere konsekvens for hvert delområde

Steg 5: Vurdere samlet konsekvens for hvert alternativ

Med verdi menes en vurdering av hvor stor betydning et område har for et fagtema. Med påvirkning menes en vurdering av hvordan det samme området påvirkes som følge av et definert tiltak. Påvirkningen av de ulike alternativene vurderes i forhold til et referansealternativ, eller 0-alternativ. I tråd med føringene i veileder M-1941, har vi lagt til grunn at referansealternativet tilsvarer dagens situasjon.

Konsekvens kommer fram ved sammenstilling av verdi og påvirkning i henhold til matrisen i figur 2-2. Konsekvensen er en vurdering av om et definert tiltak vil medføre bedring eller forringelse i et område.

Steg 1: Inndeling i delområder

Delområdene er enhetlige områder med tilnærmet lik funksjon, karakter og verdi.

Steg 2: Vurdering av verdi

Hvert delområde gis en verdi som vurderes etter verdikriterier gitt i Miljødirektoratets veileder (tabell 2-1). I verddivurderingen benyttes en fem-trinns skala fra ubetydelig til svært stor verdi. En fullstendig tabell som viser verdikriterier for terrestrisk naturmangfold gitt i Miljødirektoratets veileder finnes i vedlegg 1.

Tabell 3-3-1. Verdikriterier for tema naturmiljø.

Verdikriterier	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi

Steg 3: Vurdering av påvirkning

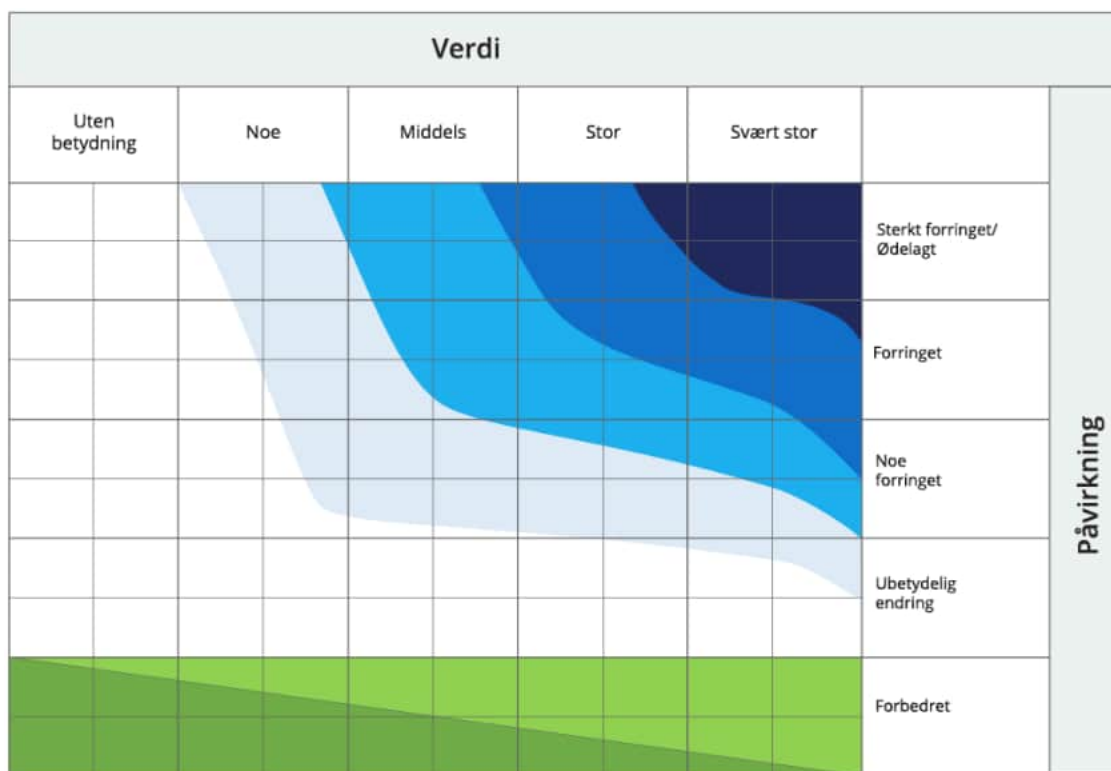
Påvirkning er et uttrykk for endringer det aktuelle tiltaket vil medføre i et delområde. Vurdering av påvirkning er foretatt for alle de verddivurderte delområdene. Vurdering av påvirkningen av delområder for fagtema naturmiljø benytter skala som fremgår av 2-1. Vurderingene gjelder det ferdige tiltaket i driftsfasen. Inngrep i anleggsfasen inngår kun dersom påvirkningen gir varige endringer. En fullstendig tabell som viser påvirkningskriterier for terrestrisk naturmangfold gitt i Miljødirektoratets veileder finnes i vedlegg 1.

Figur 3-3-1. Skala for vurdering av påvirkning.

Steg 4: Vurdering av konsekvens for hvert delområde

Konsekvens vurderes ved å sammenstille det enkelte delområdets verdi med tiltakets påvirkning på dette delområdet. Til vurderingen benyttes en konsekvensmatrise, den såkalte konsekvensviften. Konsekvensen for delområdene vurderes på en skala fra 4 minus til 4 pluss, se figur 2-2. I denne matrisen utgjør verdiskalaen x-aksen, og påvirkningsskalaen y-aksen.

Figur 3-3-2. Konsekvensviften. Konsekvensen for et delområde framkommer ved å sammenstille verdien med påvirkningen som tiltaket vil medføre. Kilde: M-1941.

Steg 5: Vurdering av konsekvens for hvert alternativ

Resultatene fra konsekvensvurderingene for hvert delområde i steg 4, brukes til en samlet vurdering av konsekvensgrad for hvert alternativ innenfor en delstrekning. Tabell 2-2 gir kriterier for fastsetting av konsekvensgrad for hvert alternativ.

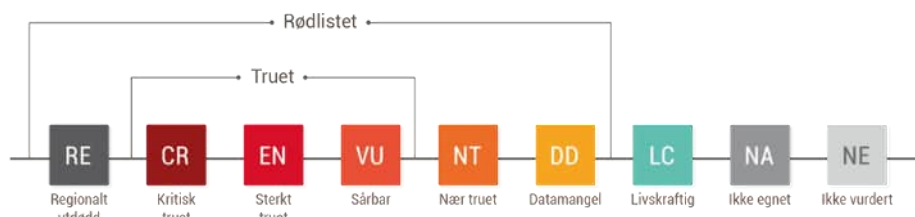
Tabell 3-3-2 Støttekriterier for vurdering av samlet konsekvensgrad for hvert alternativ.

Konsekvensgrad for delområder	Forklaring
Svært stor negativ konsekvens (4-)	Den mest alvorlige konsekvensgraden som kan oppnås for delområdet. Brukes kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
Stor negativ konsekvens (3-)	Stor konsekvens for delområdet ihht. konsekvensviften.
Middels negativ konsekvens (2-)	Middels negativ konsekvens for delområdet ihht. konsekvensviften.
Noe negativ konsekvens (1-)	Noe negativ konsekvens for delområdet ihht. konsekvensviften.
Ubetydelig konsekvens (0)	Ingen eller ubetydelig konsekvens for delområdet ihht. konsekvensviften.
Noe/middels positiv konsekvens (1/2+)	Noe/middels positiv konsekvensgrad for delområdet ihht. konsekvensviften.
Stor/svært stor positiv konsekvens (3/4+)	Stor/Svært stor positiv konsekvens for delområdet ihht. konsekvensviften. Brukes i hovedsak der områder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

3.2 Rødlisterne for naturtyper og arter

Rødlista for arter

Norsk rødliste for arter 2021 (Artsdatabanken, 2021) er benyttet for kategorisering av truede og sårbare arter. Rødlisterkategorienes rangering og forkortelser er som følger:

Figur 3-3-3. Figuren viser en oversikt over de kategoriene som benyttes i Norsk rødliste for arter 2021 og Norsk rødliste for naturtyper 2018.

Rødlista for naturtyper

Eksisterende naturtypelokaliteter som er benyttet som kildemateriale i denne utredningen, er kartlagt og verdisatt etter metodikk i Miljødirektoratets instruks for kartlegging av naturtyper etter NiN 2.0, samt Norsk rødliste for naturtyper 2018. Rødlista for naturtyper benytter samme kategorisering som rødlista for arter, se figur 2-3.

4 Kunnskapsgrunnlag

4.1 Bruk av eksisterende kunnskap

Eksisterende kunnskap er hentet fra Miljødirektoratets naturbase, Artsdatabankens artskart, NiN-web, NGU berggrunnskart og økologisk grunnkart. Informasjon om sensitive artsregistreringer er innhentet fra Miljødirektoratets database for sensitive arter.

Tabell 4-4-1. Oversikt over innhentet eksisterende datagrunnlag med beskrivelser og kilder.

Data	Beskrivelse	Kilde	Lenke
Naturtyper	Kart over naturtyper med faktaark	Naturbase	Kart.naturbase.no
Geologiske forekomster	Berggrunn, løsmasser og geosteder	Norges Geologiske Undersøkelser (NGU)	geo.ngu.no/kart/berggrunn/
Arter av nasjonal forvaltningsinteresse	Rødlistede og fremmede arter, vilt	Artsdatabanken	Artskart.artsdatabanken.no/app
Sensitive arter	Informasjon om tilstedeværelse av arter som er skjermet for offentlig innsyn	Miljødirektoratet	Ingen lenke

Feltkartlegging

Feltkartlegging ble gjennomført den 21. mai 2025 ved biolog Frode Johansen. Feltarbeidet ble gjennomført for å styrke kunnskapsgrunnlaget for fugl for konsekvensutredningen for Værøy Fiskerihavn. Under feltarbeidet ble det benyttet et Swarovski ATS 80 HD-teleskop med 25-50x okular og en Swarovski CL 8x30 kikkert.

Planområdet ble grundig befart, og alle arter og individer av fugl som ble observert innenfor eller i nær tilknytning til planområdet ble registrert. I tillegg ble det foretatt en vurdering av områdets egnethet som økologisk funksjonsområde for fugl. Under feltarbeidet var det sol og lettskyet, ca. 10 grader, 6-7 sekundmeter vind fra sørvest og gode observasjonsforhold.

4.2 Usikkerhet i kunnskapsgrunnlaget

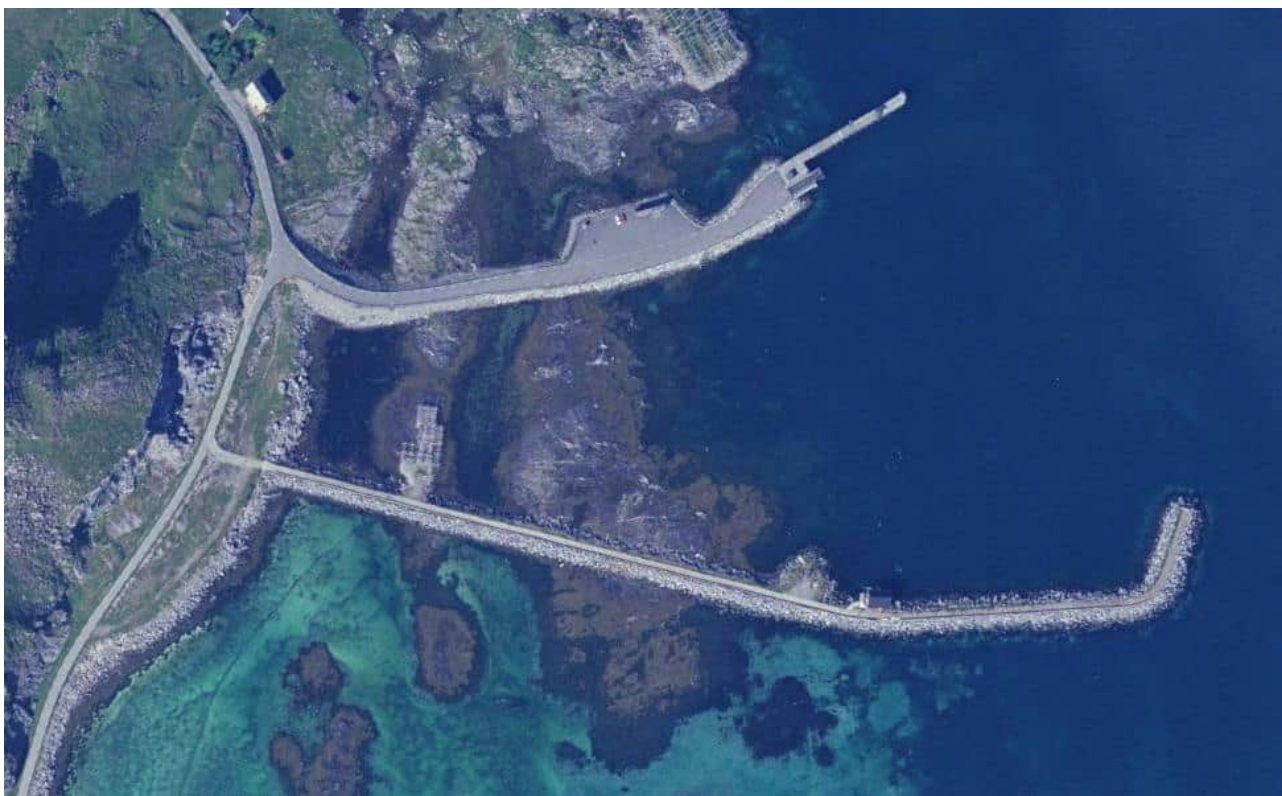
De viktigste årsakene til usikkerhet ved ikke-prissatte konsekvenser, og dermed også ved konsekvenser for naturmangfold, er hvorvidt alle verdiene i området er fanget opp og vurdert korrekt (kunnskapsgrunnlag og verdivurdering), og om tiltakets påvirkning (omfang) på disse verdiene er tilstrekkelig belyst.

Vedrørende fugl var tilfanget av data relativt godt under feltdagene. Observasjoner av fugl utgjør imidlertid bare et øyeblikksbilde, og det kan være vanskelig å trekke konklusjoner basert på kortvarige feltundersøkelser. Vurderinger av artsmangfold er derfor supplert med eksisterende kunnskap, slik det er beskrevet i kapittel 3.1, samt vurderingen av områdets egnethet som økologisk funksjonsområde for fugl.

5 Områdebeskrivelse og vurdering av verdi

5.1 Avgrensning av utredningens omfang

Tiltaket berører svært lite areal på land, og de arealene som blir berørt er i hovedsak der deponiet skal anlegges samt noen skjær ved Seiklakken. Området der deponiet skal ligge (område D i figur 2.1), består av sterkt endret mark og er menneskeskapt, og gamle flyfoto viser at dette området ble fylt ut en gang mellom 2004 og 2008. Skjærene ved Seiklakken er så å si vegetasjonsløse. Dette gjør ingen av de berørte områdene har naturtyper som skal tas ut etter metodikken i Miljødirektoratets kartleggingsinstruks M-2209. Det er heller ikke registrert rødlistede plantearter på de landområdene som blir berørt av tiltaket. Dette gjør at denne konsekvensutredningen begrenses til å gjelde fugl, og at den vurderes å være dekkende for terrestrisk naturmangfold.

Figur 5-1. Flyfoto fra 2004 som viser området der deponiet skal ligge før det ble fylt ut. Foto: Frode Johansen, Norconsult.

5.2 Overordnet beskrivelse av tiltaks- og influensområdet

Værøy ligger ytterst i Lofoten, og har et rikt og variert fugleliv. Øya er kjent for å være et viktig område for både hekkende, trekkende og overvintrende fuglearter. Fuglelivet i og rundt Værøy havn preges av nærheten til varierte habitater som strandenger, våtmarker, ferskvannslokaliteter, holmer og skjær. Det karakteristiske kystlandskapet gir leveområder for en rekke arter og nærheten til storhavet setter sitt preg på hvilke arter man finner i rundt havna. Området er svært komplekst og påvirkes av alt fra vær og vindretning,

årstider og tidevann, svingninger i byttedyr og predatorbestander. Farvannet rundt Værøy er rikt på fisk. Det er sandgrunner hvor mange fiskearter yngler, og det er bergformasjoner med gjemmesteder for en rekke fiskearter, samt store taeskoger. I tillegg ligger Værøy like utenfor den fiskerike Moskenesstraumen. Havområdene utenfor Værøy er derfor en del av det marine økosystemet som støtter fuglelivet på øya, hvor arter som lunde, lomvi, krykkje og teist hekker i større antall. De fiskerike havområdene gjør at Værøy har et rikt og variert fugleliv, og mange sjøfuglarter bruker områdene inne i havna som et lunt tilfluktssted når været utenfor blir for tøft. Dette gjelder særlig om vinteren.

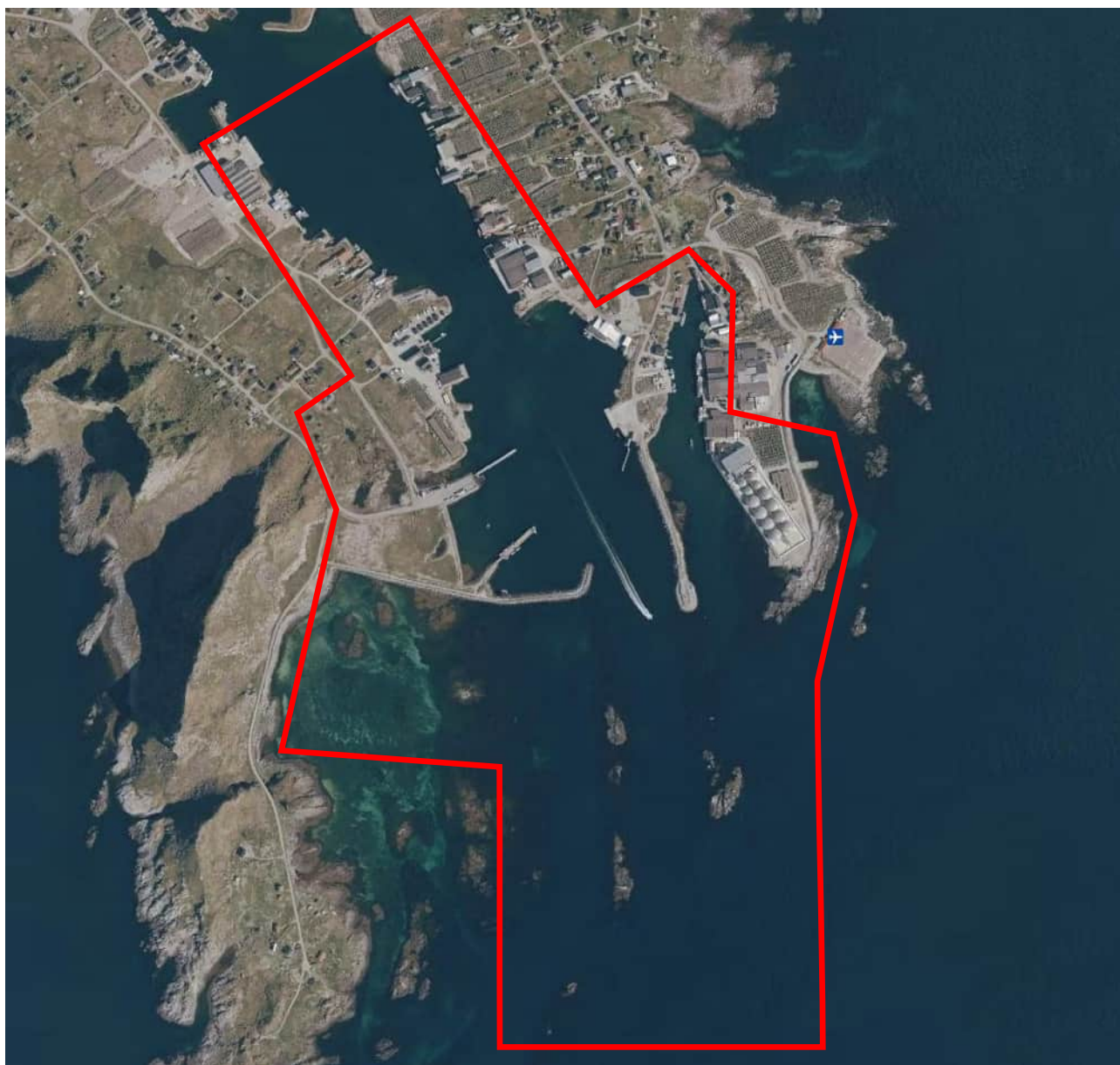
Figur 5-2. Moskenesstraumen ligger mellom Mosken og Moskenes, og er med sin fiskerikdom viktig for fugl i regionen. Foto: Frode Johansen, Norconsult.

Flere rødlistede arter er registrert hekkende rundt Værøy havn, blant annet makrellterne (EN), gråmåke (VU), fiskemåke (VU), ærfugl (VU), teist (NT) og tjeld (NT). Disse artene er særlig knyttet til skjærgården, strandenger og kulturlandskap. Området rundt Værøy havn fungerer også som raste- og næringssøksområde for sjøfugl og trekkfugler. Holmer og skjær i nærheten benyttes av arter som teist, ærfugl, måkefugler og stor- og toppskarv.

På Værøy er det pr. 15.10.2025 registrert 243 fuglearter, og mange av disse benytter øya som et viktig stoppested under vår- og høsttrekket. Fuglelivet er derfor ikke bare av lokal betydning, men inngår i større økologiske sammenhenger som strekker seg over hele Nord-Atlanteren.

5.3 Eksisterende kunnskap

I utredningsområdet rundt havnebassenget er det tidligere registrert 46 fuglearter, se influensområdet i figur 5.3. 20 av disse er rødlistet (tabell 5-1).

Figur 5-3. Figuren viser influensområdet for det planlagte tiltaket. Kilde: kart.finn.no.

Tabell 5-1. Oversikt over rødlistede fuglearter som tidligere er registrert i influensområdet.

Art	Rødliste-status	Art	Rødliste-status
Hettemåke	CR	Tyvjo	VU
Lomvi	CR	Gråmåke	VU
Vipe	CR	Ærfugl	VU
Lunde	EN	Storskarv	NT
Storspove	EN	Stær	NT
Makrellterne	EN	Teist	NT
Krykkje	EN	Tjeld	NT
Stjertand	VU	Havelle	NT
Fiskemåke	VU	Steinvender	NT
Alke	VU	Rødstilk	NT

5.4 Registreringer under befaringen

Det ble registrert en rekke ulike fuglearter innenfor influensområdet under befaringen, hvorav nesten halvparten er rødlistet, se tabell 4-2.

Tabell 5-2. Tabellen viser de fugleartene som ble observert under befaringen.

Art	Rødliste-status	Art	Rødliste-status
Krykkje	EN	Gravand	LC
Stjertand	VU	Gråhegre	LC
Fiskemåke	VU	Siland	LC
Gråmåke	VU	Steinskvett	LC
Ærfugl	VU	Krikkand	LC
Steinvender	NT	Kjøttmeis	LC
Teist	NT	Toppskarv	LC
Tjeld	NT	Svartbak	LC
Storskarv	NT	Fjæreplytt	LC
Stær	NT	Linerle	LC
Gråspurv	NT	Heipiplerke	LC
Grågås	LC	Kråke	LC

5.5 Økologiske funksjonsområder for fugl

Figur 5-4. Verdifulle økologiske funksjonsområder for fugl berørt av foreslått planforslag. Kilde: kart.finn.no.

Innenfor tiltaksområdet til det nye planforslaget er det utfigurert flere viktige økologiske funksjonsområder for fugl. I det følgende presenteres de ulike delområdene.

ØF1: Indre havnebasseng

Det indre havnebassenget på Værøy (Sørlandsvågen) tilbyr sjøfugler ly for vind og bølger når det blåser som verst, spesielt i vinterhalvåret. Særlig andefugl som eksempelvis ærfugl bruker dette området, men også andre sjøfuglarter som måkefugler, alkefugler og skarver kan søke ly i havna under ugunstige vindretninger. I størstedelen av området har sjøen en dybde på ca. 8 meter, men ved munningen av moloen er det mellom 15 og 20 meter dypt. Hele området har derfor en dybde som gjør at dykkende sjøfugl kan nå ned til bunnen for å søke føde. Under befaringen ble det observert ærfugl, teist og toppskarv i havnebassenget, og disse dykket iherdig etter føde.

Figur 5-5. Bildet viser deler av det indre havneområdet (delområde 1). Foto: Frode Johansen, Norconsult.

Figur 5-6. Flere teist søkte næring i havneområdet. Foto: Frode Johansen, Norconsult.

Grunnet områdets viktighet som oppholdssted for sjøfugl under ugunstige værforhold, gis området **middels verdi**.

ØF2: Småtjern Nedre Tyvnes

Området består av flere grunne ferskvannsdammer som muligens kan være saltpåvirket grunnet sjøsprøyt eller unormalt høyvann. Området kan brukes som næringssøksområde for vadefugler, og det er tidligere registrert hekkende gråmåke, tjeld og grågås her. Under befaringen ble det observert hekkende svartbak ved et av tjernene, samt at det opphold seg både en stjertand hann og en krikand hunn her. Det er kjent at det hekker stjertand i andre slike småvann på denne delen av Værøy, så det kan ikke utelukkes at disse artene hekker også i dette området. Stjertand er en fåtallig hekkefugl i Nord-Norge, og på Værøy er hekkebestanden liten og svært sårbar.

Konsekvensutredning Fugl

Værøy Fiskerihavn

Oppdragsnr.: 52405779 Dokumentnr.: 52405779-RIM-REP-001 Revisjon: J02

Figur 5-7. Bildet viser småtjernene ved Nedre Tyvnes (delområde 2). Foto: Frode Johansen, Norconsult.

Figur 5-8. En svartbak hekket i delområde 2. Foto: Frode Johansen, Norconsult.

Da området utgjør hekkeområde for rødlistede fuglearter som gråmåke, tjeld og muligens også stjerntand, gis området **stor verdi**.

ØF3: Røstnesvågen

Røstnesvågen er noe mer utsatt for sørlig vinder enn det indre havnebassenget, da området ikke er beskyttet av en molo mot sør. Området kan likevel brukes av fugl som søker ly for vær og vind, slik det er beskrevet for ØF1 Indre havnebasseng. Bunnforholdene i Røstnesvågen er imidlertid noe annerledes enn i det indre havnebassenget. Området er grunnere, og dybden på sjøen varierer hovedsakelig fra 3-7 meter. Det ligger også flere skvalpeskjær på begge sider av vågen. Slike hardbunnslokaliteter som stikker opp over havflaten utgjør viktige næringssøksområder for mange fugler, da byttedyrsammensetningen her vil være annerledes enn i bløtere mudderbunn. På slik hardbunn vil man ofte finne ulike krepsdyr og muslinger. Det vokser dessuten tang og tare på steinene ved slike lokaliteter, noe som gir gjemmesteder for småfisk. Dette, i kombinasjon med at området er relativt godt beskyttet, gjør det viktig for mange fuglearter. Ærfugl, toppskarv, storskarv, teist og ulike arter vadefugler vil bruke området til næringssøk. Under befaringen ble det observert næringssøkende ærfugl, krykkje, toppskarv, teist, tjeld, fjæreplytt og steinvender i Røstnesvågen. Det ble også funnet linerle som hekket i hulrommene i selve moloen. Som en kuriositet kan det nevnes at det også ble observert et eksemplar av selarten steinkobbe her som jaktet fisk.

Figur 5-9. Bildet viser noen av de viktige hardbunnslokalitetene i Røstnesvågen (delområde 3). Foto: Frode Johansen, Norconsult.

Figur 5-10. Flere arter vadefugl ble observert i Røstnesvågen. Bildet til venstre viser fjæreplytt og bildet til høyre viser steinvender. Foto: Frode Johansen, Norconsult.

Figur 5-11. Også ærfugl søkte næring ved hardbunnsområdene i Røstnesvågen. Foto: Frode Johansen, Norconsult.

Da området utgjør næringsøksområde for mange arter, hvorav noen som er sårbare på rødlista, gis det **stor verdi**.

ØF4: Fjæreområder ved Kvalneset

Dette området består hovedsakelig av et grunt fjæreområde med jevnt økende vanddybde fra tørt land ved Kvalneset til ca. 3 meters dyp der marbakken begynner helt øst i utfigurete delområdet. Da tidevannsforskjellen mellom flo og fjære normalt er ca. 2,5 meter på Værøy, vil mesteparten av området falle tørt når det er lavvann. Bunnen består av en mosaikk av sand og tarebevokste steiner, og stikker også opp noen skjær som normalt ikke dekkes av høyvann. Slike områder tilbyr et variert næringsgrunnlag for fugl, der muslinger og småfisk som eksempelvis flyndrer finnes i sandområdene, mens krepsdyr og småfisk gjemmer seg i tangklasene. Området vil derfor benyttes som næringsøksområde for tjeld og andre vadere, måkefugler, ærfugl og skarv. De få skjærene som stikker opp fungerer som hvilested for ærfugl, skarv, tjeld og måker. Under befaringen ble det observert ærfugl, fiskemåke, gråmåke, svartbak og tjeld i dette området. Antall individer av hver art var også høyere i dette området enn i omliggende områder. Havområdene rundt Værøy er relativt eksponerte og brådype, så slike lune fjæreområder som man finner i dette delområdet er det ikke så mange av på Værøy. Også i dette delområdet ble funnet linerle som hekket i hulrommene i selve moloen.

Da området brukes hovedsakelig som næringsøksområde for mange arter, inklusive arter som er kategorisert som sårbare på rødlista, gis det **stor verdi**.

ØF5: Seiklakken med omliggende områder havområder

Dette delområdet består av holmen Seiklakken, Littj-Seiklakken, flere små skjær og havområdene rundt. Holmene og skjærene er inntil 5 meter høye, og har lite eller ingen vegetasjon. Her står havet rett på ved sørlige vinder, og alle holmene og skjærene vil bli overskyttet av sjøen ved sterk vind. Dette gjør at de er uegnet som hekkeplass for fugl. Likevel brukes de som hvileplass av ulike arter sjøfugl (og trolig også sel), men kanskje især av toppskarv og storskarv. Disse artene har en mindre vannavstøtende fjærdrakt enn mange andre fugler, og lar derfor vann trenge inn mellom fjærene for å kunne dykke lettere. De er derfor

avhengige av tørrlagte landområder der de kan tørke vingene etter næringssøk Havområdet i tilknytning til holmene består av grunne områder med en dybde på 4-5 meter, men også dypere renner med dybder på 30 meter. Seiklakkflua sør i delområdet er et gruntområde med dybder på 8-12 meter. Det foreligger lite informasjon om hvilke bunnforhold som er i området, men normalt vil slike områder rundt holmer og skjær i Nord-Norge bestå av hardbunn dekket av tang og tare. Særlig ved slike skaller i havet slik som rundt Seiklakkflua, vil det dannes strømninger som tilsier at dette er hardbunn, da sand eller mudder vil føres bort av strømmen. I slike områder vil det ofte bli konsentrasjoner av plankton og smådyr, noe som igjen fører til fisk i ulik størrelse samles her. I tangområdene på hardbunnen vil det også være mye krepsdyr og muslinger. Variasjonen i næringstilgangen gjør at området brukes som næringssøksområde for arter som skarv, ærfugl, teist og måker. Alle disse artene er kapable til å dykke med mot 25 meter når de søker etter føde, og hele området har en dybde som tilsier at fuglene kan nå næringen her.

Figur 5-12. Utsikt fra fyret mot Seiklakkflua. Deler av dette området vil bli fylt ut for å lage den østre moloen. Foto: Frode Johansen, Norconsult.

Figur 5-13. Seiklakken og skjærene rundt har nesten ingen vegetasjon og blir jevnlig overskyttet av sjøen. Her er det lite sannsynlig at det hekker fugl, men området brukes som hvilested for flere arter. Foto: Frode Johansen, Norconsult.

Delområdet er imidlertid ikke unikt for regionen, og det finnes mange tilsvarende områder med holmer, skjær og tilhørende hardbunn rundt Værøy og Lofoten generelt. Dette gjør at området gis **middels verdi**, selv om det utgjør et næringssøksområde for rødlistede arter.

Alle fem delområdene er verdisatt ut fra dagens situasjon. Områdene er vurdert ut fra forekomst av rødlistede arter og deres rødlistekategori, mengden fugl og en vurdering av i hvilke grad kvalitetene ved de ulike områdene vurderes til å være en begrenset ressurs på Værøy og farvannene rundt.

Delområder	Verdi	Vurdering av verdi
ØF1: Indre havnebasseng	Middels verdi	Område som gir ly for sjøfugl under vanskelige værforhold
ØF2: Småtjern Nedre Tyvnes	Stor verdi	Hekkeområde for måker og andefugl
ØF3: Røstnesvågen	Stor verdi	Område som gir ly for sjøfugl under vanskelige værforhold, samt et variert næringsgrunnlag for en rekke sjøfuglarter som ulike arter vadere, måker, skarv, ærfugl og teist
ØF4: Fjæreområder ved Kvalneset	Stor verdi	Næringsøksområde for vadere, ærfugl, måker og skarv
ØF5: Seiklakken med omliggende områder havområder	Middels verdi	Næringsøksområde for ærfugl, skarv, måker og teist

Tabell 5-3. Tabellen viser oppsummering av verdisseting av planområdet som økologisk funksjonsområde for ulike naturverdier.

6 Vurdering av påvirkning og konsekvens

6.1 Generelt om påvirkning av fugl

I dette kapitlet vurderes hvilken påvirkning og konsekvens tiltaket vil medføre for de ulike delområdene.

Som beskrevet i forrige kapittel, brukes tiltaksområdet hovedsakelig av fugl som søker næring, ly for været eller som hekker i området.

Hekkefugl vil kunne være sårbare for forstyrrelse på hekkeplassen, men det varierer hvor sårbare de ulike artene er for dette. De ulike måkeartene blir relativt lite påvirket av anleggstrafikk og menneskelig ferdsel, så lenge det holdes en viss avstand til hekkelokaliteten. Andefugler er betydelig mer utsatt for forstyrrelse, og en art som stjørtand er sky på hekkeplassen. Gjentatt forstyrrelse i form av støy, anleggstrafikk og menneskelig ferdsel vil kunne medføre at slike arter oppgir hekkingen og forlater stedet. Tjeld og andre vadere vil befinne seg et sted midt mellom måker og andefugler når det gjelder sårbarhet for forstyrrelse.

Fuglenes næringsssøksområder vil kunne bli påvirket ved direkte arealtap eller tilslamming som endrer næringstilgangen. Ved planlegging av tiltak som ombygging av Værøy havn er det derfor viktig å vurdere hvordan endringer i kystmiljøet kan påvirke fuglenes tilgang til næring. Området benyttes til næringsøk hovedsakelig av ærfugl, storskarv, toppskarv, teist, ulike måkearter og tjeld og andre vadere. De ulike artenes næringsgrunnlag, og dermed habitatkrav, varierer med artens økologi og fødevalg.

Ærfugl

Ærfuglen er en dykkand som lever av bunndyr, særlig blåskjell, kråkeboller, små krepsdyr og andre bløtdyr. Den søker næring på grunt vann, ofte i skjermede bukter og rundt skjær og holmer. Viktige næringsssøksområder inkluderer tareskog, steinbunn og sandbunn med god tilgang på skjell. Ærfuglen er svært sårbar for forstyrrelser i næringsøk, spesielt i hekkesesongen og under myting.

Teist

Teisten er en liten alkefugl som dykker etter småfisk, krepsdyr og bløtdyr. Den foretrekker steinete kystområder og skjær med klart vann og god sikt. Teisten søker næring i umiddelbar nærhet til hekkeplassene, og er avhengig av ro og stabilitet i kystsonen. Den er særlig knyttet til områder med tang og tare i åpent hav, hvor smådyr er tilgjengelige.

Toppskarv og storskarv

Skarver er fiskespisende fugler som jakter aktivt under vann. De foretrekker kystnære områder med god tilgang på små og mellomstore fisk, som sei, torsk, berggyllt og leppefisk. Skarver bruker holmer og skjær som hvileplasser og utkikksposter, og er avhengige av uforstyrrede områder for å tørke vingene etter næringsøk. De kan søke næring både i åpne havområder og i mer skjermede bukter.

Måker

Måker er opportunistiske i sitt næringsøk. De spiser fisk, krepsdyr, bløtdyr, avfall og smådyr, og benytter både naturlige og menneskepåvirkede miljøer. Viktige næringsssøksområder inkluderer åpent hav, fjæresonen, havner, søppelfyllinger og jordbruksområder.

Tjeld og andre vadere

Tjeld lever hovedsakelig av bløtdyr som blåskjell og hjerteskjell, men tar også børstemark, krepsdyr og insekter. Andre vadefugl vil normalt ha omtrent tilsvarende diett, men med noe variasjon mellom artene.

Vadefugler søker næring i tidevannssonen, særlig på mudder- og sandflater, samt i fjæresonen rundt stein og tang. Spesielt råtnende tangvoller i fjæresonen gir viktig næring for vadere. De er sterkt knyttet til strandenger og gruntvansområder, og er avhengig av tilgang til uforstyrrede fjæreområder for effektivt næringssøk.

6.2 Påvirkning for delområdene

ØF1: Indre havnebasseng

Det indre havnebassenget vil i prinsippet bli utvidet i sørlig retning når de nye moloene er på plass. Deler av området vil bli utdypet, noe som vil fjerne næringsgrunnlaget for fugl i det aktuelle området. Dette er imidlertid en midlertidig virkning, og næringsgrunnlaget vil komme tilbake når bunndyrfaunaen vender tilbake igjen. Da dette ikke er en varig virkning, vil det derfor ikke legges vekt på i vurdering av påvirkning, men omtales under kapittel 7 om avbøtende tiltak. Deponiutvidelsen vest i delområdet vil fjerne noen gruntvansområder og således redusere de områdene som er egnet som næringsøksområde for fugl, men omfanget av dette er lite. Disse gruntvansområdene er også tilsynelatende mindre viktige for fugl. Delområdet er viktigst som et område der sjøfugl kan søke ly under dårlige værforhold. Forlengelse av begge moloene, samt utvidelse av delområdet mot øst inn i Røstnesvågen, gjør at de områdene hvor fugl kan finne ly blir ganske mye større. Dette gjør at området blir mer attraktivt for fugl som søker ly fra vær og vind, og derfor settes påvirkningen til **forbedret**.

ØF2: Småtjern Nedre Tyvnes

Delområdet blir ikke fysisk påvirket av tiltaket, og hovedvirkningene for fugl med tilhold her vil være forstyrrelse under anleggsarbeidet i forbindelse med utvidelse av deponiet. Dette omtales under kapittel 7 om avbøtende tiltak. Da delområdet ikke blir direkte påvirket av tiltaket, vurderes det at tiltaket medfører en **ubetydelig endring** for delområdet i driftsfasen.

ØF3: Røstnesvågen

Tiltaket medfører at den eksisterende moloen fjernes, og at ny molo bygges sør for delområdet. I tillegg vil mesteparten av området utdypes, noe som medfører at en del av de viktige hardbunnsområdene der fugl kan søke næring vil forsvinne. Dette gjelder i hovedsak gruntområdene som ligger langs den eksisterende moloen. Det meste av gruntområdene øst i delområdet vil kunne bevares, selv om noen av disse vil bli liggende under den nye moloen. Den ytre delen av delområdet, dvs. den tungen som stikker ut sør for fyret,

vil bli liggende utenfor den nye moloen etter at tiltaket er gjennomført. Dette gjør at dagens båttrafikk forbi tungen vil opphøre, noe som vil føre til mindre forstyrrelse av fugler som benytter dette området.

Totalt sett vil de viktigste delene av næringsssøksområdene for fugl i delområdet forsvinne etter tiltaket. Etter gjennomføring av tiltaket vil bunnfaunaen også her trolig vende tilbake, men utdyping av området vil medføre at hardbunnen vil fjernes for de områdene som blir berørt. Under de massene som fjernes vil det naturlig nok avdekkes nye steinmasser, og her vil det trolig på sikt kunne etablere seg et nytt hardbunnsamfunn. Dette vil imidlertid være betydelig dypere enn dagens hardbunn, og det er også fare for at bunnen kan dekket av sedimenter og slam. Dette vil i så fall kunne medføre at etablering av et nytt hardbunnsamfunn tar lenger tid, eller at det ikke dannes et slikt samfunn i det hele tatt. Et dypere hardbunnsamfunn vil være utilgjengelig for vadere, men kan gi næringstilgang til dykkende ender, skarver og alkefugl. Siden det er usikkerheter rundt hvorvidt det vil etableres et nytt hardbunnsamfunn eller ikke, vil det legges vekt på et føre-var-hensyn i vurderingen. Det kan ikke utelukkes at deler av området kan utgå som et viktig næringsssøksområde for fugl. Dette gjør at påvirkningen på delområdet settes til **ferringet**, selv om den ytterste delen av delområdet blir mindre påvirket av båttrafikk enn i dag.

ØF4: Fjæreområder ved Kvalneset

Heller ikke dette delområdet blir fysisk påvirket av tiltaket, og hovedvirkningene for fugl med tilhold her vil i hovedsak være forstyrrelse under anleggsarbeidet. Dette omtales under kapittel 7 om avbøtende tiltak. Det er imidlertid en fare for at delområdet kan tilslammes etter arbeidet med utdypingen av den indre havnen, og at dette slammet kan legge seg i fjæreområdet. I så fall vil dette redusere verdien av fjæreområdet for fugl. Hvorvidt dette vil skje, avhenger av bunnforholdene i havnen, samt strømningsforholdene i området. En tilslamming kan være midlertidig da sjøen står relativt hardt på i dette området, men det er vanskelig å vurdere konkret hvor langt tid det vil ta før delområdet eventuelt er tilbake til nåværende tilstand. Av føre-var-hensyn antas det at noe tilslamming kan forekomme, og påvirkningen settes derfor til **noe forringet**.

ØF5: Seiklakken med omliggende områder havområder

Dette området påvirkes av tiltaket ved at moloene på begge sider av havnen vil forlenges ned til Seiklakken. I tillegg vil Seiklakkflua utdypes. Dette medfører at Seiklakken og det nordligste skjæret på delområdets vestsida trolig vil bli mindre bruk som hvileområde for fugl. Forlengelsen av moloen vil endre strømningsforholdene, noe som kan påvirke næringstilgangen for fugl. Utdyping av Seiklakkflua vil gjøre

området dypere, men med tiden vil det på nytt etablere seg tang og tare her, og næringsgrunnet for fugl vil trolig gjenopprettes til en viss grad. Forlengelsen av moloene vil kanalisere all båttrafikk ut og inn av havna til sentrum av dette delområdet, noe som kan virke forstyrrende på næringsøket for sensitive arter som ærfugl, toppskarv og storskarv. Påvirkningen på delområdet settes til **ferringet**.

6.3 Samlet konsekvens for tiltaket

I dette kapitlet oppsummeres og sammenstilles konsekvensgradene for tiltaket til en samlet konsekvens for hele influensområdet.

I tabell 6-1 angis konsekvensgrad for hvert delområde basert på en sammenstilling av verdi og påvirkning ved bruk av konsekvensviften som vist i figur 2-2.

Tabell 6-1. Samlet vurdering for verdi, påvirkning og konsekvens for de utfigurerte delområdene.

Delområde	Verdi	Påvirkning	Konsekvensgrad
ØF1: Indre havnebasseng	Middels verdi	Forbedret	Noe positiv konsekvens (+1)
ØF2: Småtjern Nedre Tyvnes	Stor verdi	Ubetydelig endring	Ubetydelig konsekvens (0)
ØF3: Røstnesvågen	Stor verdi	Ferringet	Middels negativ konsekvens (-2)
ØF4: Fjæreområder ved Kvalneset	Stor verdi	Noe forringet	Noe negativ konsekvens (-1)
ØF5: Seiklakken med omliggende områder havområder	Middels verdi	Ferringet	Middels negativ konsekvens (-2)

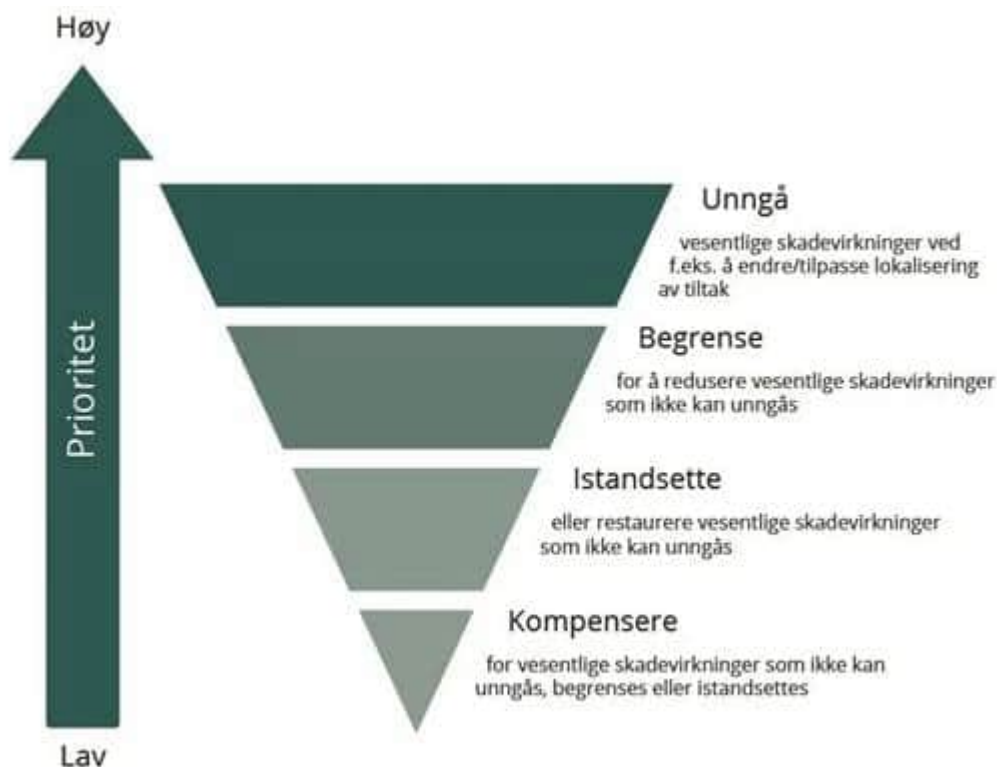
Samlet vil tiltaket medføre **middels negativ konsekvens** for fugl i alle delområdene sett under ett.

7 Kompenserende og skadereduserende tiltak

Når konsekvensene for naturmangfold er utredet, skal det gjøres en vurdering av hvorvidt det bør gjennomføres skadereduserende og kompenserende tiltak. Framgangsmåten for dette er beskrevet i tiltakshierarkiet (figur 7.1). Nivået «unngå» i hierarkiet er normalt ivaretatt gjennom søk og utvikling av alternativer som legges til grunn for konsekvensvurderingene. Valg av lokalisering (jf. §12 naturmangfoldloven) vil ofte være den viktigste enkeltfaktoren for å unngå negativ påvirkning på viktig naturmangfold. I denne utredningen er det redegjort for de virkninger tiltaket vil få for fugl i området, og med dette legges til rette for at myndighetene kan fatte et vedtak i saken basert på kunnskap om tiltakets virkninger for denne artsgruppen. Utredningen kan dermed brukes til å unngå de områdene som er viktigst for naturmangfold. Utover å unngå verdifulle områder, er det flere avbøtende tiltak som er aktuelle i denne saken.

Skadereduserende tiltak er tiltak (tilpasninger/endringer) som kan bidra til å minimere/reducere de negative virkningene av tiltaket. Skadereduserende skal ikke inngå i konsekvensvurderingene, men beskrives som tilleggsopplysninger til aktuelle alternativer for gjennomføring av tiltaket. Skadereduserende tiltak kan defineres som tiltak for å redusere midlertidig miljøskade i anleggsfasen, og tiltak for å redusere miljøskaden av det ferdige tiltaket. Økologisk kompensasjon innebærer at tiltakshaver gjennomfører konkrete tiltak med positive konsekvenser for naturmangfoldet *utenfor* området som tiltaket beslaglegger eller påvirker. Økologisk kompensasjon er bare aktuelt i spesialtilfeller.

Ved å innrette planleggingen etter prinsippene i tiltakshierarkiet vil negative konsekvenser primært unngås, og deretter avbøtes eller restaureres, før eventuell økologisk kompensasjon vurderes. Dette vil også sikre rasjonell ressursbruk, ettersom ressursbehovet knyttet til tiltak øker på lavere trinn i hierarkiet.

Figur 7-1. Tiltakshierarkiet viser prioriteringsrekkefølgen som legges til grunn for vurderinger av avbøtende tiltak.

7.1 Avbøtende tiltak

Nedenfor følger en oversikt over uttrederes vurdering av mulige avbøtende tiltak som kan iverksettes for å redusere miljøvirkningene av tiltaket. Det er viktig å merke seg at listen ikke nødvendigvis er uttømmende, og det er heller ikke sikker at det er mulig å gjennomføre alle tiltakene. Hvilke tiltak det er mulig å gjennomføre må sees opp mot praktiske hensyn i tiltakets anleggs- og driftsfase, samt avbøtende tiltak foreslått for andre fagtemaer. Enkelte ganger kan eksempelvis forslag om å unngå anleggsarbeid i hekketiden til fugl gjøre at anleggsperioden må foregå over flere år sammenlignet med å gjennomføre et kortere og mer intensivt anleggsarbeid. I slike tilfeller bør man vurdere totalvirkningene for fugl, og noen ganger kan en kort anleggsfase som gjennomføres også i hekkeperioden totalt sett være bedre for fugl enn en anleggsfase som medfører støy og menneskelig aktivitet gjennom flere sesonger. Slike forhold bør vurderes når anleggsfasen i tiltaket detaljplanlegges.

Anleggsfasen

All aktivitet som medfører mennesker, kjøretøy og maskiner i arbeid kan medføre forstyrrelser for fugl. Spesielt sprengningsaktivitet og/eller andre typer arbeid som medfører kraftig støy, vil kunne føre til at fugler unnviker området. I anleggsfasen kan dette påvirke sårbare fuglearter, og størst virkninger kan dette få i hekkeperioden. I denne saken gjelder dette særlig stjertand og ærfugl. Disse kan avbryte eller stå over hekkingen dersom anleggsaktiviteten er for støyende. Den beste måten å avbøte dette på er å unngå anleggsarbeid i hekkeperioden. Om mulig bør man derfor planlegge anleggsarbeidet slik at man unngår de mest støyende delene av arbeidet i perioden 1. april til 31. juli. Dette vil også forhindre unødig skade på linerle som hekker i de eksisterende moloene. Særlig ved riving av den østre moloen, vil dette kunne medføre at eventuelle reder i moloen kan bli ødelagt og/eller at ungene blir drept. Dette kan være i strid med naturmangfoldloven § 15. Dersom det ikke er mulig å unngå anleggsarbeid i hekkeperioden, anbefales det at arbeidet som skal gjøres med den østre moloen foretas før linerla går til hekking i begynnelsen av april. Dersom anleggsarbeidet starter før fuglene innleder hekkesesongen, vil det være stor sannsynlighet for at de finner alternative reirlokalteter

Tilslamming av fjærområdene ved Kvalneset (ØF4) kan redusere delområdetets kvaliteter for fugl, og man bør etterstrebe og unngå dette. Det understrekes imidlertid at det er usikkert hvorvidt tiltaket vil medføre en tilslamming av delområdet. Dette bør vurderes under detaljplanleggingen av arbeidet, og ved behov bør det iverksettes tiltak for å forhindre partikkelspredning. Et alternativ for å redusere tilslammingen av delområdet er å bygge den vestre moloen før utdypingen av havneområdene starter. Dette vil trolig stoppe mye av en eventuell partikkelspredning, og medføre mindre grad av tilslamming. Et annet tiltak som kan forhindre tilslamming er å benytte boblegardiner.

Driftsfasen

For byggingen av nye moloer er det flere mindre justeringer man kan gjøre for å avbøte de virkningene man forventer at moloen vil ha. Dette er dels tiltak som kommer uavhengig av byggingen av moloen, mens andre tiltak enkelt vil kunne gjennomføres som en del av byggingen uten at dette vil medføre særlige merutgifter.

Unngå å berøre viktige områder

Seiklakken og omkringliggende skjær brukes i dag hovedsakelig som hvileområde for sjøfugl. Om mulig bør man derfor avslutte moloene nord for skjærene, i stedet for at de vil dekke mesteparten av skjærene. Dette vil trolig gjøre at Seiklakken og de andre skjærene fortsatt vil bli brukt av sjøfugl på samme måte som i dag.

Tilrettelegge for økt næringstilgang

Et aktuelt tiltak kan være å legge store steiner innsurret i hampetau nederst i moloen. Slike tau vil normalt raskt bli kolonisert av blåskjell, og disse vil kunne bidra til ytterligere økt næringstilgang for fuglearter som spiser skjell og andre organismer på hardbunn. Dette kan være et aktuelt tiltak på innsiden av moloene, men kanskje spesielt i Røstnesvågen for å erstatte de hardbunns habitatene som går tapt der som følge av tiltaket.

Figur 7-2. Kunstige rev i form av steingrupper og steinrygger på sandbunn blir fort til økologiske oaser som produserer både leveområder for arter og næringer for dykkende ender. Foto: Norconsult.

Tilrettelegging for hekking av annen fugl

Det er en rekke fugler som kan tenke seg å hekke i tilknytning til moloen, og tilrettelegging av hekkeområder for disse kan være et godt avbøtende tiltak. Det bør derfor vurderes å gjøre små tilrettelegginger for å tiltrekke seg hekkende fugl. Aktuelle tiltak er å integrere hekkedasser for teist i selve moloen, sette opp hekkeplattformer for terner eller utforme noen hyller for hekkende måker og krykkjer. Kassene bør være tilpasset artenes størrelse og atferd, og plasseres i riktig høyde og retning. En art som teist hekker gjerne i hulrom, men en molo bygget av grov stein vil ikke ha egnede bunnsstrat der teisten kan legge eggene sine. Dette kan løses ved å tilby arten egne hekkedasser med dertil egnet substrat i bunnen. Flere måkearter liker godt å hekke i kunstige kasser, og man kan derfor sette opp slike på eller i tilknytning til moloen.

Dette er tiltak som vil være uten nevneverdige kostnader, men som kan skape positiv blest og initiativ i enkelte deler av befolkningen. Normalt vil slike tiltak der man tilrettelegger for fugl som hekker i hulrom eller nært bakken være vanskelige å gjennomføre, da mink ofte vil utgjøre et stort problem og predatere egg og unger. Værøy er imidlertid en minkfri øy, slik at denne lokaliteten egner seg glimrende til denne type tiltak.

8 Naturmangfoldloven kap. II

8.1 Bestemmelser om bærekraftig bruk

Naturmangfoldloven kap II gir alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk av naturmangfoldet. Bestemmelsene gjelder ved all myndighetsutøvelse som berører naturmangfold, uavhengig av om myndighetsutøvelsen skjer i medhold av naturmangfoldloven, plan- og bygningsloven eller annet lovverk. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 legges til grunn ved utøving av offentlig myndighet. I denne saken er det kommunen som skal ivareta dette når det skal vurderes om det skal gis tillatelse til utbygging av tiltaket eller ikke. Bestemmelsene i §§ 8-12 skal også sees opp mot forvaltningsmål for arter og naturtyper gitt i §§ 4 og 5. Selv om det er planmyndighetene som skal gjøre vurderingen av §§ 8-12, gis det i dette kapitlet en kort gjennomgang av utreders vurdering av forholdet til naturmangfoldloven i denne saken.

Naturmangfoldloven § 8 (kunnskapsgrunnlaget) slår fast at *«offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet»*. Ved vurdering av § 8 skal det legges til grunn kunnskap om naturmangfoldet/forekomstene som påvirkes av beslutningen, og hvilke effekter beslutningen vil ha for naturmangfoldet. Risiko for skade på naturmangfoldet, og de berørte verdienes *«særegenhet»* er blant kriteriene som skal legges til grunn. Naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) kan komme til anvendelse dersom det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap jf. § 8, men også dersom det foreligger *«risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet»*.

Naturmangfoldloven § 10 (økosystemtilnærming og samlet belastning) sier at *«en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for»*. I dette ligger det at tiltaket skal sees opp mot andre forhold som påvirker naturmangfoldet, og vurderingen skal omfatte andre tilsvarende tiltak/inngrep, andre typer tiltak/inngrep (både eksisterende og fremtidige), samt andre relevante påvirkningsfaktorer. Vurderinger etter § 10 skal sees opp mot forvaltningsmålene for arter og naturtyper i §§ 4 og 5.

I henhold til naturmangfoldloven §7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet. Nedenfor følger en gjennomgang av utreders vurdering av tiltaket mot naturmangfoldloven §§ 8-12.

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.»

Naturmangfoldloven § 8 stiller krav til kvaliteten på kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold, herunder krav om forekomster av naturverdier og effektene av tiltaket.

Det foreligger endel artsregistreringer i og rundt planområdet fra tidligere. Befaring der fugl ble kartlagt og det ble gjort vurderinger av områdets egnethet som økologiske funksjonsområde for fugl, har bidratt til å

forsterke kunnskapsgrunnlaget i denne saken. Dermed råder det liten usikkerhet rundt kunnskapsgrunnlaget om hvilke naturverdier for naturmangfold som forekommer i området.

Det vurderes at kunnskapsgrunnlaget er tilfredsstillende etter naturmangfoldlovens § 8.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

«Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger det en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak».

Det vil alltid foreligge noe usikkerhet rundt om alle naturverdier er fanget opp. I dette tilfellet er vår vurdering at det foreligger liten usikkerhet knyttet til funn av arter og deres økologiske funksjonsområder. Føre-var-prinsippet er imidlertid lagt til grunn for vurderingen av hvorvidt fjærområdene ved Kvalneset (ØF4) blir tilslammet eller ikke. For øvrig vurderes det at kunnskapen om området er godt nok til at føre-var-prinsippet ikke legges til grunn på det nåværende tidspunkt.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

«En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for».

Situasjonen for økosystemet, naturtypen eller arten skal vurderes på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå, jf. forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. De overordnede målene er at mangfoldet av naturtyper og arter i norsk natur skal ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde, og at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet skal ivaretas så langt det anses rimelig.

Tiltaket medfører ikke i seg selv noe stort tap av habitat for fugl, men bør sees i sammenheng med at det foregår en bit-for-bit-nedbygging av fuglers habitater langs mye av norskekysten. Kystområdene i Nord-Norge er imidlertid i stor grad intakte, og her er det ofte andre årsaker til at sjøfuglenes bestander er i tilbakegang.

§ 11. (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

«Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter».

I denne saken er det ingen mulighet til å hindre eller begrense skader på naturmangfoldet, bortsett fra å gjennomføre de foreslåtte avbøtende tiltakene. Kostnadene ved dette vil dekkes av tiltakshaver.

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

«For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater».

For å unngå unødvige skader på naturmangfoldet anmodes tiltakshaver om å benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, herunder at det utarbeides en plan for å forhindre spredning av fremmedarter og at det ikke hugges skog i fuglers hekkeperiode mellom april og juli.

9 Vedlegg

9.1 Vedlegg 1 – verdikriterier og påvirkningskriterier for metodikken i M-1941

Tabell 9-1. Verdikriterier for fagtema naturmangfold. Kilde; Miljødirektoratet, Veileder M-1941.

Verdikriterier	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Vern og områder med båndlegging					Verdensarv Områder vernet etter naturmangfoldloven Foreslåtte verneområder Utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven § 52
Naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks		Naturtyper med sentral økosystemfunksjon med svært lav lokalitetskvalitet Nær truede naturtyper (NT) med svært lav lokalitetskvalitet Spesielt dårlig kartlagte naturtyper med svært lav lokalitets-kvalitet	Kritisk truede (CR) med svært lav lokalitetskvalitet Sterkt truede (EN) med svært lav lokalitetskvalitet Sårbare naturtyper (VU) med svært lav lokalitetskvalitet Naturtyper med sentral økosystemfunksjon med lav lokalitets-kvalitet Nær truede naturtyper (NT) med lav og moderat lokalitetskvalitet	Kritisk truede (CR) med lav lokalitetskvalitet Sterkt truede (EN) med lav eller moderat lokalitetskvalitet Sårbare naturtyper (VU) med lav, moderat eller høy lokalitetskvalitet Naturtyper med sentral økosystemfunksjon med moderat og høy lokalitetskvalitet Nær truede naturtyper (NT) med høy og svært høy lokalitetskvalitet	

			Spesielt dårlig kartlagte naturtyper med lav og moderat lokalitetskvalitet	Spesielt dårlig kartlagte naturtyper med høy og svært høy lokalitetskvalitet	
Naturtyper etter HB13 og HB19		C-lokaliteter av naturtyper kartlagt etter DN-HB13 C-lokaliteter av naturtyper kartlagt etter DN-HB19	Nær truede naturtyper (NT) med B- og C-kvalitet B-lokaliteter av naturtyper kartlagt etter DN-HB13 B-lokaliteter av naturtyper kartlagt etter DN-HB19 som ikke er av vesentlig regional verdi (konkret vurdering nødvendig)	Kritisk truede (CR) naturtyper med C-kvalitet Sterkt truede (EN) naturtyper med C-kvalitet Sårbare naturtyper (VU) med B- og C-kvalitet A-lokaliteter av naturtyper kartlagt etter DN-HB13, inkl. nær truede naturtyper (NT) A og B-lokaliteter for naturtyper kartlagt etter DN-HB19, inkludert A-lokalitet av nær truede naturtyper (NT)	Sterkt (EN) og kritisk truede (CR) naturtyper med A- og B-kvalitet Sårbare naturtyper (VU) med A-kvalitet
Arter og økologiske funksjonsområder		Alminnelige og vidt utbrede arter og deres funksjonsområder	Nær trua (NT) arter og deres funksjonsområde	Sårbare (VU) arter og deres funksjonsområde Spesielt hensynskrevende arter og deres funksjonsområde	Fredede arter og deres funksjonsområde Prioriterte arter og deres funksjonsområde (eventuelt forskriftsfestet funksjonsområde) Sterkt truet (EN) og kritisk truet (CR) arter og deres

					funksjons- område
Landskaps- økologiske sammenhenger		Naturområder og naturstrukturer som binder sammen funksjonsområder for vanlig forekommende arter	Lokalt viktige vilt- og fugletrekk Delvis intakte naturområder og naturstrukturer som er trekk-, vandrings- og forflytningskorridorer for a) et høyt antall arter eller b) for definerte grupper av arter (eks: amfibier, pollinatorer) Naturområder og naturstrukturer som bidrar til å binde sammen nøkkelområder for økologiske prosesser i økosystemene	Regionalt/nasjonalt viktige områder for vilt- og fugletrekk Intakte sammenhenger som har en viktig funksjon som forflytnings- og spredningskorridor for arter mellom eller i tilknytning til større naturområder Områder som bidrar til sammenbinding av verne-områder eller dokumenterte funksjonsområder for arter med stor eller svært stor verdi	Særlig store og nasjonalt/ internasjonalt viktige trekkruer.

Tabell 9-2. Påvirkningstabell for terrestrisk naturmangfold og arter med funksjonsområder, iht. M-1941. Påvirkningstabellen har en femdelst skala, og viser kriterier for å vurdere påvirkning. For hver påvirkningsgrad er det tilstrekkelig at ett kulepunkt oppfylles.

Tiltakets påvirkning	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Vernet natur	Bedrer tilstanden ved at området blir restaurert mot en opprinnelig naturtilstand.	Ingen eller uvesentlig virkning.	Noe påvirkning (som aktivitet, forurensning og kanteffekter). Ikke direkte arealinngrep.	Mindre påvirkning (som aktivitet, forurensning og kanteffekter) som berører liten del. Ikke i strid med verneformålet.	Direkte inngrep i verneområdet. I strid med verneformålet.
Naturtyper	Bedrer tilstanden ved at eksisterende inngrep tilbakestilles til opprinnelig natur.	Ingen eller uvesentlig virkning	Direkte arealinngrep på mindre enn 20 % av en mindre viktig del av lokaliteten. Liten forringelse av restareal. Svekker naturtypens utbredelse/tilstand lokalt/ regionalt, ev. bidrar i noen grad til å svekke muligheten for å nå naturmangfoldlovens forvaltningsmål for naturtyper.	Direkte arealinngrep i 20-50 % av en mindre viktig del av lokaliteten Noe forringelse (som aktivitet, forurensning og kanteffekter) av restareal. Svekker naturtypens utbredelse/tilstand regionalt/ nasjonalt, ev. kan svekke muligheten til å nå forvaltningsmålet for naturtypen.	Direkte arealinngrep i den viktigste delen av lokaliteten. Direkte arealinngrep i mer enn 50 % av lokaliteten. Direkte arealinngrep i 20-50 % av en mindre viktig del av lokaliteten, men restareal mister sine økologiske kvaliteter og/eller funksjoner. Svekker naturtypens utbredelse/tilstand nasjonalt/ internasjonalt, ev. svekker med sikkerhet muligheten til å nå forvaltningsmålet for naturtypen.
Arter med funksjonsområder	Gjenoppretter eller skaper nye trekk/ vandrings-	Ingen eller uvesentlig virkning	Splitter sammenhenger /reduserer	Splitter opp og/eller forringer arealer slik at	Splitter opp og/eller forringer

	muligheter mellom leveområder/biotoper (også vassdrag). Viktige biologiske funksjoner styrkes		funksjoner, men vesentlige funksjoner opprettholdes i stor grad. Mindre alvorlig svekking av trekk/vandringsmulighet og flere alternative trekk finnes. Svekker artens bestand lokalt/regionalt, ev. bidrar i noen grad til å svekke muligheten for å nå naturmangfoldlovens forvaltningsmål for arter.	funksjoner reduseres. Svekker trekk/vandringsmulighet, eventuelt blokkerer trekk/vandringsmulighet der alternativer finnes. Svekker artens bestand regionalt/nasjonalt, ev. kan svekke muligheten for å nå naturmangfoldlovens forvaltningsmål for arter.	arealer slik at funksjoner brytes. Blokkerer trekk/vandring hvor det ikke er alternativer. Svekker artens bestand nasjonalt/internasjonalt, ev. svekker muligheten for å nå naturmangfoldlovens forvaltningsmål for arter.
Landskaps-økologiske sammenhenger	Gjenoppretter eller skaper nye trekk/ vandringsmulighet er mellom leveområder /biotoper (også vassdrag). Viktige biologiske funksjoner styrkes.	Ingen eller uvesentlig virkning	Splitter sammenhenger /reduserer funksjoner, men vesentlige funksjoner opprettholdes i stor grad. Mindre alvorlig svekking av trekk/vandringsmulighet og flere alternative trekk finnes.	Splitter opp og/eller forringer arealer slik at funksjoner reduseres. Svekker trekk/vandringsmulighet, eventuelt blokkerer trekk/vandringsmulighet der alternativer finnes.	Splitter opp og/eller forringer arealer slik at funksjoner brytes. Blokkerer trekk/vandring hvor det ikke er alternativer.